

ŞİRKETLER MUHASEBESİ

Ticaret Şirketlerinin Özellikleri:

- Şirket kuran kişilerin sayısı birden çok olmalıdır.
- Kollektif şirketler, anonim şirketler ve limited şirketler bir ortaklı olarak kurulabilir.
- Ortak bir amaç olmalıdır.
- Bu ortak amaca ulaşmak için ortaklar aralarında bir sözleşme yapmalıdır.
- Yine bu amaca ulaşmak için sermaye olarak; para, mal veya emek konmalıdır

Şahıs Şirketleri • Kollektif şirket • Komandit şirket

Sermaye Şirketleri • Anonim şirket • Limited şirket • Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket

Kollektif şirket ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir.” Özellikleri;

- Ancak bir ticari işletmeyi çalıştırmak amacıyla kurulabilir.
- Kollektif şirket, bir ticaret unvanına sahip olmalıdır. Ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan hiç olmazsa birinin adı ve soyadıyla şirketi ve türünü gösterecek bir ifade taşır.
- Kollektif şirket sadece gerçek kişiler arasında kurulabilir.
- Kurucu ortak sayısı bir olabilir. En çok ne kadar ortak olacağı konusunda bir sınırlama getirilmemiştir.
- Kollektif şirket ortakları, şirket alacaklılarına karşı zincirleme ve sınırsız sorumludurlar. Alacaklıların, alacaklarını tahsil ederken, şirketin varlıkları yeterli olmazsa ortakların herhangi birinin veya her birinin şahsi mal varlıklarına da başvurma hakları vardır

Kollektif Şirketlerde Sermaye Artırılması: Kuruluş sırasında konulan sermaye bir süre sonra ihtiyaca cevap vermeyebilir. Bunun nedenleri:

- Kuruluş sırasında konan sermaye aslında ihtiyaca göre düşük konmuş olabilir.
- Zaman ilerledikçe iş hacminin genişlemesi dolayısıyla sermaye yetersiz kalabilir.
- Faaliyet sırasında uğranılan zararların büyük olması yüzünden sermaye yetersiz duruma gelmiş olabilir.
- Paranın satın alma gücünde meydana gelen azalma nedeniyle ek sermayeye ihtiyaç doğmuş olabilir.
- İşletme sermayesini nakit paraya dönüşü yavaş olan varlıklara bağlamış olabilir.

Sermaye artırımında muhasebe kayıtları, kollektif şirketin kuruluşunda olduğu gibi önce taahhüt sonra taahhüdü yerine getirme aşamalarından oluşur. Sermaye artırımında, sermaye artırımını taahhüt hesabı görevini yerine getirmek üzere 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HESABI açılır

Kollektif şirketlerde sermaye azaltılması yolları:

- Şirket ortaklarının sermaye payları azaltılır,
- Zararın tasfiyesi için sermaye payları azaltılır,
- Çıkan, çıkarılan veya ölen ortağın payı kadar sermaye azaltılır.

Sermaye azaltılması işlemleri muhasebeleştirilirken esas, 500 SERMAYE HESABI'nın borçlu tarafa kaydedilmesidir. Alacaklandırılan hesap, duruma göre değişir. Genel olarak 331 ORTAKLARA BORÇLAR HESABI alacaklandırılır. Azaltılan varlığa göre daha sonra 331 ORTAKLARA BORÇLAR HESABI borçlu, 100 KASA HESABI, 102 BANKALAR HESABI, 103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HESABI, 153 TİCARİ MALLAR HESABI, 255 DEMİRBAŞ HESABI gibi varlık hesapları ise alacaklı tarafa yazılarak kayıt tamamlanır

Kâr Dağıtımı ve Muhasebeleştirilmesi: Dağıtımla ilgili durumlar;

- Kârın ortaklara sermaye paylarıyla orantılı olarak dağıtımı
- Kârın ortaklara eşit dağıtımı
- Kârın ortakların sermaye paylarına faiz ayrıldıktan sonra dağıtımı
- Kârın ortakların birine veya birkaçına prim hesaplandıktan sonra dağıtımı

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com

- Sadece emeğini sermaye olarak koyan ortağa kâr payı ayrıldıktan sonra kârın dağıtımı
- Kârın sermaye paylarına eklenmesi

Tasfiye işlemi; şirketin tüm mevcutlarının satılıp paraya çevrilmesi, alacaklarının tahsili ve borçlarının ödenmesinden sonra geriye kalan kısmın ortaklar arasında dağıtılmasıdır. Tasfiye işleminin yürütülmesini, iflas hâlleri dışında, tasfiye memuru üstlenir. Tasfiye memuru, şirket sözleşmesiyle belirlenebileceği gibi, ortakların oybirliğiyle kendi aralarından veya dışarıdan seçilebilir. Gerekirse mahkemece de tayin edilebilir. Tasfiye memurunun temsil yetkisi, tasfiye amacıyla sınırlıdır.

Tayin olunan, tasfiye memurları da tescil ve ilana tabidirler. Tasfiye sırasında şirket, unvanını korur, yalnız bu unvanın başına "**Tasfiye Hâlinde**" ibaresi eklenir. Tasfiye memuru göreve başlayınca bir tasfiyeye başlama bilançosu çıkarır ve tasfiye işlerinin yürütülmesi için gerekli defterleri tutar. Tasfiye memuru bunlarla birlikte:

- Şirketin henüz tamamlanmamış işlerini bir sonuca bağlar,
- Alacakları tahsil eder, Mevcutları paraya çevirir. Menkul kıymetler pazarlıkla ve açık artırma ile satılır. Gayrimenkuller, ortaklar aksine karar almadıkları sürece İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre açık artırma ile satılabilir. Ortaklar oybirliği ile karar vermedikçe mallar toptan satılamaz,
- Şirketin borç ve yükümlülüklerini yerine getirir. Vadesi gelmemiş borçlar, iskontolu tutarları (yani peşin değerleri) üzerinden ödenir. Alacaklılar bu iskontolu tutarı kabul etmek zorundadırlar.
- Tasfiye memurları, tasfiye sırasında elde edilen paraların bin Türk lirasından fazlasını, mahkemece belirlenecek bir bankaya, şirket adına yatırır.
- Tasfiye memuru, bu işlemleri tamamladıktan sonra şirketin ve ortakların durumunu gösteren bir "Tasfiye Sonu Bilançosu" düzenler. Bu bilançoya göre; varsa ortakların tasfiyeden paylarına düşen kısım dağıtılır. Şirketin varlığı, borçlarını ödemeye yetmezse, kalan kısmın ödenmesi için ortaklara başvurulur.

Tasfiye Sonunda Ödenmemiş Borcun Kalması: Tasfiye sonucunda zararla birlikte ödenecek borç da kalmış olabilir. İşte bu durumda tasfiye memuru, borçlarını ödemelerini ortaklardan ister

Komandit şirket; "Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket **komandit şirkettir.**" **Özellikleri:**

- Şirket alacaklılarına karşı sorumlulukları sınırlı olmayan ortaklara **komandite**, sorumlulukları sermayesi ile sınırlı olan ortaklara ise **komanditer** denir. Komandite ortaklar ancak gerçek kişi olabilir. Komanditer ortaklar ise gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir.
- Gelir Vergisi Kanunu'na göre, komandite ortağın kazancı ticari kazanç komanditer ortağın payına düşen kazanç ise menkul sermaye iradı olarak vergilendirilir.
- Şirketin komandit olup olmadığı, ana sözleşme hükümlerinde yer almalıdır. Şirkete komandit isminin verilmesi, komandit şirket olmak için yeterli değildir. Ana sözleşmede komandit olduğu yazılı değilse şirket kollektif şirket sayılır.

Dağıtılacak kârlar: Anonim şirket ortaklarına dağıtılacak kâr payları Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiştir. Ayrıca şirket ana sözleşmesi ve/veya genel kurul kararlarıyla da belirlenir. Yasal ve isteğe bağlı yedeklerle kanun ve ana sözleşme gereği ayrılması gerekli diğer paralar safi kârdan ayrılmadıkça kâr payı dağıtılamaz. Birinci tertip yedek akçe ayrıldıktan sonra, ortaklara, ödenmiş sermaye üzerinden % 5 birinci temettü ayrılır. Bu hükmün ana sözleşmelerde yer alması da istenmektedir. Birinci temettünün hesaplanmasında oranlar, şirketin halka açık olup olmamasına göre değişiklik göstermektedir.

Şirketin bir yıllık işlemlerinden elde edilen gelirlerden faaliyetin devamı için yapılan tüm genel giderler, amortismanlar ve karşılıklar indirildikten sonra geriye kalan tutar safi kârı oluşturur

Komandit şirketlerin kuruluşu ve özellikleri:

- Komandit şirketlerde de en az iki ortak olma şartı aranır. Bunlardan biri komandite, diğeri komanditer olmalıdır. Ortak sayısında üs sınırı yoktur.
- Ortakların hazırlayıp imzaladıkları sözleşmedeki imzalar notere onaylatıldıktan sonra, ticaret siciline tescil ve ilân için başvurulur. Ticaret Sicili'ne verilen dilekçeye; • şirket sözleşmesi, • ticari durum tasdiknamesi, • komandite ortaklara ait nüfus cüzdan suretleri, • imza sirküleri, eklenecektir.
- Kollektif şirkette olduğu gibi, ticaret sicil memurluğunca şirketin tescil işlemleri tamamlandıktan sonra, Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan ettirilir. Komandit şirket, tüzel kişiliğini bu tescil ve ilan işleminden sonra kazanır.

Komandit şirketin tüzel kişilik kazanmasından sonra vergi dairesine hemen olmak üzere aşağıdaki kurumlara bildirimde bulunulur. Bu kurumlar; • Belediye (**bir ay içinde**), • Sosyal Güvenlik Kurumu (işçi çalıştırılacaksa işçi çalıştırmaya başlayacağı tarihten önce), • Bölge Çalışma Müdürlüğü (işçi çalıştırılacaksa).

Komandit Şirketlerde Zarar Dağıtımı: Şirket sözleşmesinde zarar dağıtımının nasıl yapılacağı belirtilmemişse, ortakların oybirliği ile alacağı karara göre dağıtım yapılır. Buna göre zarar, kâr dağıtımında görülen hesaplama usullerine göre dağıtılır. Komandit şirketlerde zarar olması hâlinde komanditer ortağın özel bir durumu ortaya çıkar. Zarar edilen bir yılı takip eden kârlı yılda komanditer ortakların kâr payları tutarı bu zararı kapatmadıkça, kârdan pay alamazlar. Ortaklar oybirliği ile karar almadıkça komanditer ortaklar, zarardan paylarına düşen kısmı önceden nakden karşılamaya zorlanamazlar. Şirket zararı ne kadar yüksek olursa olsun, komanditer ortaklar ancak koydukları sermaye ile sınırlı olarak bu zarardan pay alırlar.

Tahvillerin Özellikleri:

- Tahviller, genellikle özel hukuk tüzel kişiliği olan anonim şirketler tarafından çıkarılabilir,
- Tahvil, kıymetli bir evraktır,
- Para karşılığı çıkarılan tahvil, anonim şirket için borç senedi, satın alan kişiler için alacak senedir,
- Bir tahvilin itibari (nominal) değerinin alt ve üst sınırını, onu çıkaran anonim şirket belirler,
- Tahviller hamiline veya satın alanın adına (nama) yazılı olabilir.

Kuruluşu Tamamlayan İşlemler: Anonim şirketin kuruluşu, tescil ve ilân edilerek tamamlandıktan sonra şirket tüzel kişilik kazanır. Bu tarihten itibaren **bir ay** içinde aşağıdaki kuruluşlara başvurarak faaliyete geçtiği bildirilmelidir. **Ticaret Odaları- Sanayi Odaları, Vergi Dairesi Müdürlüğü, Vergi Dairesi Müdürlüğü:**

Bölge Çalışma Müdürlüğü: İşyeri açılışı 30 gün içinde, işçi girişi, işe başlama tarihini izleyen ayın 15'ine kadar işyerinin bağlı bulunduğu Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirilmelidir.

Yedekler: Anonim şirketler Türk Ticaret Kanunu'na göre yedek ayırmak zorundadır. **Yedekler**, ileride doğması muhtemel zararları karşılaması için kârdan ayrılan tutarlardır. Buna göre,

Her yıl dönem kârının % 5'inin ödenmiş sermayenin % 20'sini buluncaya kadar ayrılması zorunlu olan yedek akçeye **1. tertip yedek akçe** adı verilmektedir.

Pay sahipleriyle kâra iştirak eden diğer kimselere dağıtılması kararlaştırılmış olan kısmın % 10'u olarak hesaplanan yedeğe **ikinci tertip yedek akçe** denmektedir.

Bu yedeklerin dışında isteğe bağlı olarak ayrılan yedekler de vardır. Bunlar genel kurul kararıyla ve/veya ana sözleşme gereği kâr edilen yıllarda ayrılabilir.

Sermaye Azaltma Nedenleri:

- Şirket sermayesi, iş hacmine oranla fazlalık gösteriyorsa
- Şirket, zararlar nedeniyle bilançosunda zarar hesabının görünmesini istemiyorsa
- Bazı varlıklar, bilanço değerlerini yitirmiş olabilirler, gerçek durumu göstermek bakımından sermayenin azaltılması tercih edilebilir.
- Şirket, edindiği kendi hisse senetlerini elden çıkarmamış ise bu paylar kadar sermayesini azaltma yoluna gitmek isteyebilir.

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com